

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ

HAYVANSAL MOTİF ÇİZİMİ

ANKARA, 2009

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. HAYVANSAL MOTİFLER	3
1.1. Yalın Hayvan Formları	3
1.1.1. Rumiler	4
1.1.2. Selçuklu Münhanileri.....	4
1.2. Hayvansal Motiflerin Halı Sanatı İçindeki Yeri ve Önemi	4
1.3. Hayvansal Motifli Halılarda Kullanılan Renkler	6
1.4. Hayvansal Motifli Halılarda Kullanılan Kompozisyonlar	7
UYGULAMA FAALİYETİ	10
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	11
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	12
2. HALIDA KULLANILAN STİLİZE KUŞ VE KARTAL MOTİFLERİ	12
2.1. Stilize Kuş ve Kartal Motifleri.....	12
2.2. Kuş ve Kartalın Anlamları	14
2.3. Halı ve Kilimde Kullanılan Kuş ve Kartal Örnekleri.....	15
2.4. Halıda Kullanılan Zümrüd-ü Anka (Simurg) Kuşu	16
UYGULAMA FAALİYETİ	18
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	22
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	23
3. HALIDA KULLANILAN STİLİZE EJDERHA MOTİFİ.....	23
3.1. Stilize Ejder Motifleri	23
3.2. Ejder Motifinin Anlamı.....	24
3.3. Halıda Kullanılan Stilize Ejder Motifi Örnekleri	26
UYGULAMA FAALİYETİ	28
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	31
ÖĞRENME FAALİYETİ-4	32
4. HALIDA KULLANILAN STİLİZE KOÇ BOYNUZU, AKREP VE KURT İZİ MOTİFLERİ.....	32
4.1. Stilize Koç Boynuzu Motifi	32
4.1.1. Halıda Kullanılan Koç Boynuzu Motifi Örnekleri	33
4.2. Stilize Akrep Motifi	35
4.2.1. Halıda Kullanılan Stilize Akrep Motifi Örnekleri	36
4.3. Stilize Kurt İzi Motifi.....	37
4.3.1. Halıda Kullanılan Stilize Kurt İzi Motifi Örnekleri.....	38
UYGULAMA FAALİYETİ	39
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	49
MODÜL DEĞERLENDİRME	50
CEVAP ANAHTARLARI	52
KAYNAKÇA	53

AÇIKLAMALAR

KOD	211GS0117
ALAN	El Sanatları Teknolojisi
DAL/MESLEK	Halı Desinatörlüğü
MODÜLÜN ADI	Hayvansal Motif Çizimi
MODÜLÜN TANIMI	Türk halı sanatı içinde yer alan kuş, kartal, ejderha, akrep vb. hayvansal motiflerin çizim uygulamaları ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32 +(40/32) NOT: Yeterliği kazandırmak için ders saatinin gerektirdiği kadar süre belirlenerek uygulanır.
ÖN KOŞUL	Motif Çizim Teknikleri modülünü almış olmak
YETERLİK	Hayvansal motifleri çizmek için gerekli olan bilgi ve becerileri edinmek
MODÜLÜN AMACI	<p>Genel Amaç</p> <p>Bu modül ile uygun ortam sağlandığında; hayvansal motiflerin Türk süsleme sanatları içindeki yeri ve önemini kavrayarak, uygun ortam ve araç gereç sağlandığında tekniğine uygun hayvansal motiflerin çizimini yapabileceksiniz.</p> <p>Amaçlar</p> <p>Gerekli ortam sağlandığında:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Hayvansal motiflerle ilgili bilgileri kavrayabileceksiniz.2. Tekniğe uygun olarak kuş ve kartal motifini çizebileceksiniz.3. Tekniğe uygun olarak ejderha motifini çizebileceksiniz.4. Tekniğe uygun olarak koçboynuzu, akrep ve kurt izi motifini çizebileceksiniz..
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	<p>Ortam: Atölye</p> <p>Donanım: Çizim masası, ışıklı masa, 2B 0,5 kalem, silgi, renkli kalemler, kareli kâğıt, cetvel</p>
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	<p>Tamamladığınız her faaliyet sonrasında uygulamasını yaptığınız her faaliyet için kendinizi değerlendireceksiniz.</p> <p>Modülü tamamladığınızda öğretmeniniz size ölçme araçlarını uygulayarak kazandığınız bilgi ve becerileri değerlendirecektir</p>

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Türk halı sanatı içerisinde yer alan hayvansal motif çizimlerini yapabilmek için öncelikle hayvan motiflerinin tarih içerisindeki yerini ve önemini kavramak gerekir.

İlk insanlar, yaşadıkları mağaraların duvarlarına önce hayvan figürleri ve av sahnelerini gösteren resimler çizmişlerdir. Çünkü o dönemde henüz yazı bilinmediği için iletişim aracı olarak resimler kullanılıyordu.

Mağara duvarlarına yapılan bu hayvan figürleri gücün kaynağı olarak görülüyor ve çizdikleri bu figürlerle avda başarı kazanacaklarına inanıyorlardı. Tarihe ışık tutan bu resimlerle o dönemdeki insanların sosyal hayatları, dinsel ve mitolojik düşünceleri hakkında oldukça önemli bilgilere ulaşılır.

Asırlar boyu çok geniş bir alana yayılmış olan Türkler de uzun yıllar farklı toplum ve medeniyetlerle kurmuş oldukları sanat ilişkileriyle bugün hayli zengin bir kültür ve sanat hazinesine sahiptirler. Bu sanat hazinelerinden birisi de Türk halı sanatıdır.

Halı sanatının ilk örneklerine Orta Asya'da Altay dağları eteklerinde rastlanır. Pazırık kurganında bulunan halı, Türk düğümü tekniği ile dokunmuş, halının bordürlerinde ren geyiği, grifon, süvari ile palmet şekilleri kullanılmıştır. Orta Asya'da göçebe Türklerin çadırlarını keçeler, dokumalar ve halılarla süsledikleri anlaşılmaktadır.

Bu modülü başarı ile tamamladığınızda, siz de özgün tasarım ve uygulamalarınızla Türk halı sanatına farklı yorumlar getirebileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyetinde verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında hayvansal motifleri tanıyarak hayvansal motiflerde kullanılan renk ve kompozisyon özelliklerini kavrayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Türk süsleme sanatında halı ve kilim desenlerinde kullanılan hayvan motiflerini inceleyerek inceleme sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. HAYVANSAL MOTİFLER

Hayvanlardan ilham alınarak yapılan süslemeler, Türk mimarisi ve el sanatlarına, özellikle XVI. yüzyıla kadar hakim olmuştur. XVI. yüzyıldan sonra bitkisel süslemenin yanında yardımcı motif olarak görülmeye başlar ve XVIII. yüzyılda da tamamen kaybolup gider. Hayvansal süslemeyi üç alt gruba ayırabiliriz.

1.1. Yalın Hayvan Formları

XV. yüzyıla kadar mimaride olsun halı, kilim vb. diğer sanat dallarında olsun çeşitli hayvan şekillerinden veya ayrıntılarından yapılan süslemenin çok benimsenmiş olduğu görülmektedir. Bunları da iki grup altında toplayabiliriz:

- Efsanevi veya Mitolojik Hayvan Motifleri:
 - Harpiller (Yarı insan yarı hayvan şeklinde olan yaratıklar)
 - Zümrüdü Anka veya Simurg adları ile tanınan efsanevi kuşlar
 - Ejderler (Ejderhalar)
- Stilize Hayvan Motifleri:
 - Kuşlar (özellikle kartal ve güvercin gibi)
 - Kurt, aslan, kaplan gibi vahşi hayvanlar
 - At, geyik, tavşan, keçi gibi hayvanlar
 - Balık ve diğer deniz hayvanları

1.1.1. Rumiler

Hayvanların kanat, bacak ve bedenlerinin stilize edilmiş şekillerinden oluşan ve kökenleri Orta Asya'ya dayanan çok yaygın bir Türk süsleme elamanıdır.

1.1.2. Selçuklu Münhanileri

XV. yüzyıla kadar çok kullanılmış, sevilmiş ve üsluplaşmış zengin bir motif çeşididir (Özellikle el yazması kitap süslemelerinde).

1.2. Hayvansal Motiflerin Halı Sanatı İçindeki Yeri ve Önemi

Türkler, farklı toplum ve medeniyetlerle olan sanat ve kültür ilişkilerinden dolayı, zengin bir kültür hazinesine sahip olmuşlardır. Bu kültür ve sanat hazinelerinden birisi de Türk halı sanatıdır.

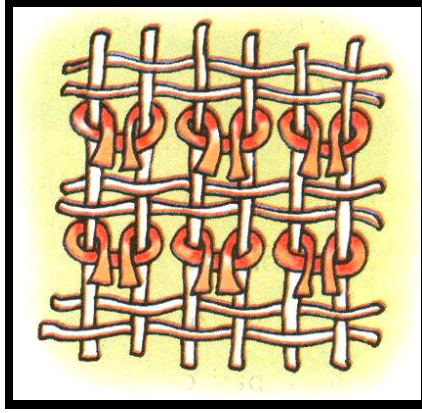

Resim 1.1: Halı dokuma

İlk insanların konutlarının döşenmesinde örtü ve yaygı gereksinmelerini karşılamak amacıyla yün ipliklerini birbirleri arasından bir alt ve bir üst geçirerek ilk önce kilim yaptıkları, sonra da bu ipliklerin arasına kısa yün ipliklerini düğümleyerek halıyı buldukları sanılmaktadır.

Türklerin konargöçer yaşamlarının bir gereği ve anısı olarak halı, Türk konutunun başlıca gereçlerinden biri olmuş, çoğu kez de bu dokuma ürünü, işlevselliği nedeniyle Türklerin yaşadığı ortamlarda önemli bir yer tutmuştur.

Kökü Orta Asya'da olan bir teknikle dokunmaya başlanan ilk Türk halılarının Gördes düğümü adı verilen tekniğin en ilkel biçimiyle dokunduğu bilinir. Bu tür dokuma tekniğinin en önemli özelliği, köşeli ve geometrik dokumaya elverişli olmasıdır.

Şekil 1.1: Türk (Gordes) halı düğümü

Türlere ait üzerinde grifon, ren geyiği motifli ilk halı, Türklerin yaşadıkları Orta Asya'da bulunmuştur. Resim 1.3'de görülen yünden dokunmuş halının ilk bordüründe atlı süvariler, ikinci geniş bordüründe ise geyik figürleri dikkati çekmektedir.

Resim 1.2: Pazırık halısı

Orta Asya'nın bozkırlarında yaşayan Türklerin hayvanlara karşı büyük ilgi duyduğu bilinmektedir. Onların sahip olduğu güç ve aralarında yaptıkları mücadeleler, sanatçılara daima ilham kaynağı olmuştur.

Türkler hayvan figürlerine, sembolik anlamlar yüklemişlerdir. Çift başlı kartal hükümdarlık, balık bereket, kuş güzellik ve özgürlüğü sembolize etmektedir.

Orta Asya'nın geleneksel hayvan üslubu, Selçuklularda kendine has bir stilizasyonla bütün süslemelerde (halı, taş, maden, ahşap, çini vb.) egemen olan bir güç kazanmıştır.

1.3. Hayvansal Motifli Halılarda Kullanılan Renkler

Selçuklular döneminden günümüze dek kalan en eski halı parçalarının renkleri canlı ve parlaktır. Halı üzerinde üç tür sarı, koyu mavi, kırmızı, mat yeşil ve kahverengi görülmektedir (Resim 1.3).

Resim 1.3: Kuş motiflerinde kullanılan renkler (yakın detay)

Bir başka halının zemini ise kırmızı olup sarı ile motifler dokunmuş, siyahla da kenarları belirlenmiştir. Resim 1.5'i inceleyiniz.

Resim 1.4: Zümrüdü Anka ve ejder motifindeki renkler

Resim 1.5'deki halı örneğinde ise mor, beyaz, kahverengi, koyu mavi renklerine göre diyagonal olarak sıralanmıştır.

Resim 1.5: Kuş figürlü halı

1.4. Hayvansal Motifli Halılarda Kullanılan Kompozisyonlar

Tarih başlangıcından Osmanlılara kadar aldığımız devre içinde Türk halı sanatında kullanılan motifleri; figürlü, geometrik, bitkisel ve yazı olarak değerlendirebiliriz.

Türk halı sanatında kullanılan kompozisyonlardaki motifler, uygulandıkları yüzey ve kullanım şekillerine göre farklılık göstermektedir. Özellikle seccade, yastık, taban halısı olarak daha çok kullanılmıştır.

Selçuklu halılarında desen genellikle dar ve geniş iki ya da üç bordür içinde dikdörtgen bir alanın yinelenen motif dizileriyle doldurulmasından oluşur.

Selçuklular döneminden günümüze kadar kalabilen halıların geometrik desenlerle dokunduğu belirlenmiştir. Özellikle XIV. ve XV. yüzyıllarda dokunduğu sanılan halıların üzerinde ise stilize hayvan motifleri görülmektedir.

Anadolu Selçuklular dönemine ait olan halılarda, sekizgen ya da kareler içine tek tek kuşlar ile öbür hayvan motifleri kullanılmıştır. XV. yüzyılda bulunan örneklerde hayvan toplulukları görülmekte; bu topluluklar daha çok halılarda, barış içinde değil de savaşır gibi gösterilmiştir.

Bunlar arasında ejder ile Zümrüdü Anka'nın savaşımını canlandıran özgün bir halı dikkati çeker. Resim 1.4'ü inceleyiniz.

Resim 1.6: Ejder ile Zümrüdü Anka (yakın detay)

Resim 1.7: Kuş figürlü halı

Resim 1.8’de yer alan halı örneğinde ise yan yana sıralanmış stilize kuş figürleri görülmektedir.

Resim 1.9’deki halı örneğinde ise ortadan ikiye ayrılan iki dikdörtgen bölüm hâlindeki zemininde, basık iki sekizgen içinde bir ağacın iki tarafında stilize ejderler, bunların altında ve üstünde köşelere yerleştirilmiş yine stilize dört Zümrüdü Anka figüründen oluşan kompozisyon simetrik olarak işlenmiştir.

Halının ortasında karşılıklı birbirine bakacak şekilde dokunmuş olan ejder figürlerinin çevresinde, bordür şeklinde sekizgen biçiminde geometrik süslemeler de yer almıştır.

Resim 1.8: Hayvan figürlü halı

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Hayvansal motifleri incelemek için kaynak taraması yapınız.	➤ Kütüphaneye gidiniz. ➤ İnternette hayvansal motifleri araştırınız. ➤ Fotokopi çektiriniz.
➤ Çevrenizde bulunan müzelerde araştırma yapınız.	➤ Dijital fotoğraf makinesini yanınızda bulundurunuz.
➤ Halıda ve kilimde kullanılan hayvansal motifleri inceleyiniz.	➤ Kitaplardan ve ansiklopedilerden halı ve kilimde kullanılan hayvansal motiflerle ilgili bilgi toplayınız.
➤ Hayvansal motiflerin resimlerini ve bilgilerini toplayınız.	➤ Resimlerin renkli çıktısını alınız.
➤ Çalışmalarınızı resim dosyasına yerleştiriniz.	➤ Temiz ve düzenli çalışınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandığınız bilgileri aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruların altında yer alan D (Doğru) ve Y (Yanlış) seçeneklerinden yalnızca bir tanesini işaretleyiniz.

1. () Yün ipliklerinin birbirleri arasından bir alt ve bir üst geçirek ilk önce kilim yapıldığı, sonra da bu ipliklerin arasına kısa yün ipliklerinin düğümlenmesiyle halının bulunduğu sanılmaktadır.
2. () İlk Türk halılarının Gördes düğümü adı verilen tekniğin en ilkel biçimiyle dokunduğu bilinmektedir.
3. () Gördes dokuma tekniğinin en önemli özelliği, köşeli ve geometrik dokumaya elverişli olmamasıdır.
4. () Türklere ait üzerinde grifon, ren geyiği motifli ilk halı, Türklerin yaşadıkları Orta Asya'da bulunmuştur.
5. () Çift başlı kartal hükümdarlığı, balık bereketi, kuş güzelliği ve özgürlüğü sembolize etmektedir.
6. () Selçuklular dönemindeki halılar üzerinde sarı, mavi, kırmızı, mor, kahverengi, turuncu ve yeşil renkleri görülmektedir.
7. () Türk halı sanatında kullanılan motifler, figürlü geometrik bitkisel motifler ve yazıdır.
8. () XVI. ve XVII. yüzyıllarda dokunduğu sanılan halıların üzerinde stilize hayvan motifleri görülmektedir.
9. () Ejder ile Zümrüdü Anka'nın savaşımını canlandıran Selçuklular döneminden özgün bir halı günümüze kalmıştır.
10. () Halıda ejder figürlerinin çevresinde bordür şeklinde bitkisel süslemeler de yer almıştır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız konularla ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız. Tamamı doğru ise diğer faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyetinde verilecek bilgiler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında, tekniğe uygun olarak stilize kuş ve kartal motifini çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

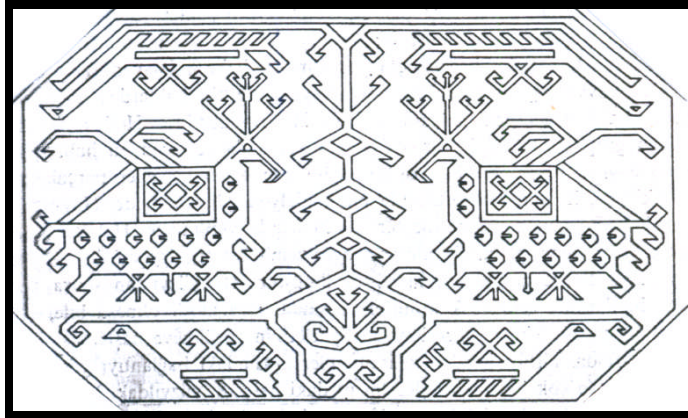
Stilize kuş ve kartal motifi çizimlerine başlamadan önce:

- Doğadaki kuşları gözlemleyiniz.
- Hayvanlar ile ilgili kitaplardan kuş ve kartal resimlerini inceleyiniz.
- Türk süsleme sanatlarında ve halı desenlerinde kullanılan stilize kuş ve kartal motiflerini inceleyerek, bunlar arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirleyiniz. Kuş ve kartallarla ilgili örnek resim ve çizimlerin bulunduğu bir dosya hazırlayınız.

2. HALIDA KULLANILAN STİLİZE KUŞ VE KARTAL MOTİFLERİ

2.1. Stilize Kuş ve Kartal Motifleri

XIV. yüzyıldan itibaren üsluplaşarak süsleyici bir karakter almış olan hayvan figürlerinin de Anadolu halılarına girdiği görülür. Bir ağacın iki tarafına yerleştirilen kuşlardan ibaret kompozisyon en çok sevilen örnektir. Şekil 2.1'i inceleyiniz.

Şekil 2.1: Türk halı sanatındaki stilize hayvan motifleri

Türk halı sanatında hayvan motiflerinin özellikle kuşların gövde, baş ve kanatlarının genel görünümünü korudukları gibi üsluplaştırılmış rumi motifleri olarak da Selçuklular dönemindeki halılarda önemini sürdürdüğü belirlenmiştir. Selçukluların kullandıkları rumilerin esin kaynağı ise daha çok Selçuklu kartalıdır. Şekil 2.2’de görülmektedir.

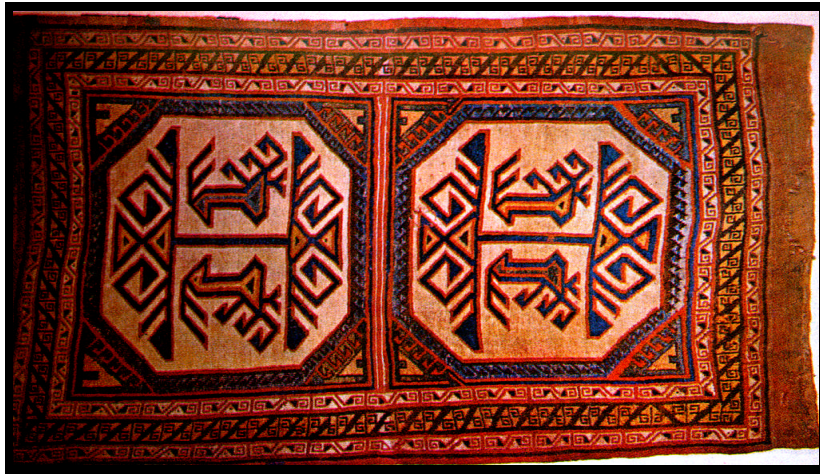
Türklerin İslamiyet’i kabulünden sonra, doğal hâleriyle hayvan figürlerinin halı sanatında kullanılması giderek azalır. Özellikle Osmanlılarda buna oldukça az rastlanmaktadır.

Şekil 2.2: Türk süsleme sanatlarında kullanılan çeşitli hayvan figürleri ve bunların soyutlanmasıyla ortaya çıkan Rumiler

Klasik Osmanlı sanatında da rumi çok kullanılan motif türüdür. Rumi denilen filiz ve yaprak biçiminde üsluplaştırılmış aşırı stilize hayvan motiflerinin ortaya koyduğu dolaşık süslemeleri, Anadolu halkı daha çok kullanmıştır.

Selçukluların Türk halı süsleme sanatlarında kullandığı kuş figürü, Resim 2.1’deki halıda görülmektedir.

Resim 2.1: Kuş figürlü halı (15. yy.)

Ayrıca Selçukluların Türk halı süsleme sanatlarında kullandığı kuş figürü aşağıdaki Uşak halısında, Resim 2.2’de görülmektedir.

Resim 2.2: Kuş motifli Uşak halısı (16. yy)

2.2. Kuş ve Kartalın Anlamları

Kartal, Orta Asya Türklerinde koruyucu ruh kabul edilmişti. Savaşanların koruyucu ruhu sayıldığından silahlarda çok kullanılırdı.

Kartal aynı zamanda kudret ve kuvvet sembolüdür, göklerin hâkimidir. Kuvvet birleşmesi sebebiyle çift başlı kartal fazlaşmış ikili kuvveti temsil eder.

Selçuklular dönemindeki cami, kale, saray, han gibi yapılarda tek veya çift başlı kartalı görebiliriz. Yapıların içinde, özellikle dikkati çeken yerlerde kötülüklerden, fena ruhlardan ve kötü düşüncelerden korumak amacıyla süslemede kullanıldığı sanılmaktadır.

Orta Asya inançlarına göre her insanın kuş şeklinde bir koruyucu ruhu vardır: ölünce kuş şeklindeki bu ruhu göğe yükselir. İnsan ancak ölüm hâlinde tekrar kuş gibi uçmak kabiliyetini kazanır. Orhun Kitabelerinde de ölen kimsenin kuş şeklinde uçtuğu belirtilir. Bugün hâlâ ölen kimse için “ Kuş gibi uçtu gitti ” denir.

Anadolu Selçuk sanatında ender olarak kartal veya kuşu, tavşan veya boynuzlu bir hayvanla mücadele ederken görürüz. Kartal gücünü belli etmek istercesine büyük, heybetli yaratılmıştır.

Kartal aynı zamanda aydınlık ve ışık sembolüdür.

Kuş motiflerinin Anadolu kültüründe birçok farklı anlamı vardır. Baykuş ve kuzgun kötülük alameti kabul edilirken; güvercin, bülbül ve serçe gibi kuşlar iyilik alametleridir. Aşk, zevk ve mutluluğu temsil etseler de kuşlar, ölünün ruhunu da temsil eder.

Dinsel bir sembol de olan kuş, gelecekle ilgili bilgi sahibi olma arzusunun da sembolüdür. Kuş motifi Anadolu'da görkem ve gücün de sembolü olmuştur.

2.3. Halı ve Kilimde Kullanılan Kuş ve Kartal Örnekleri

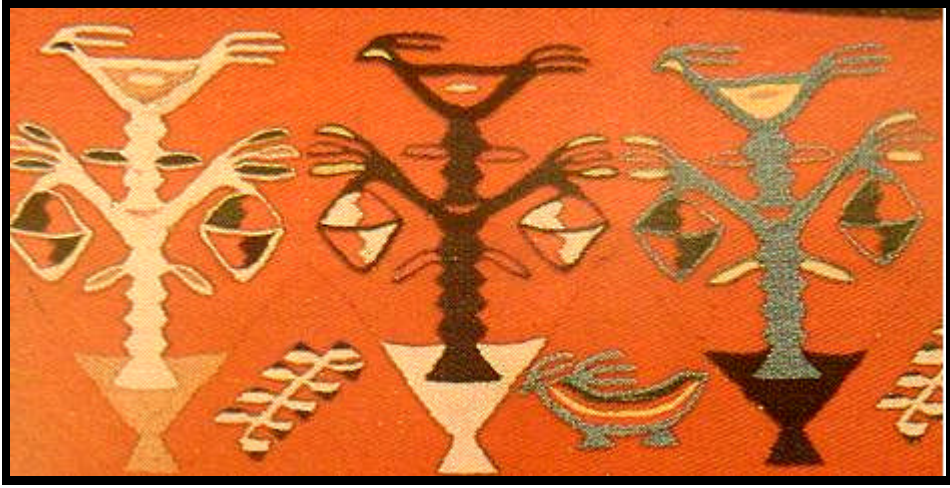
Türk halı ve kilimlerimizde dokuyan kişinin duygu ve düşüncelerini yansıtan ve yörelerimize göre farklılık gösteren kuş ve kartal motiflerinden örnekler aşağıda görülmektedir.

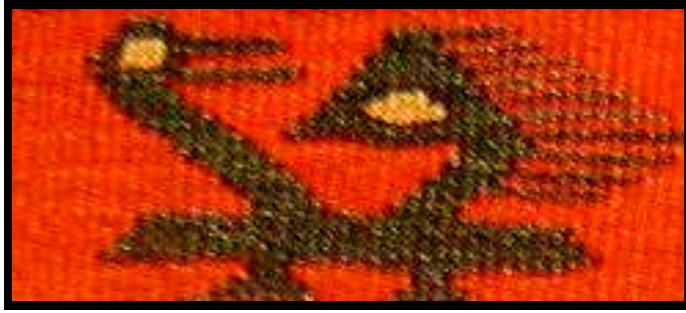
Resim 2.3: Kuş ve kartal motifli halı

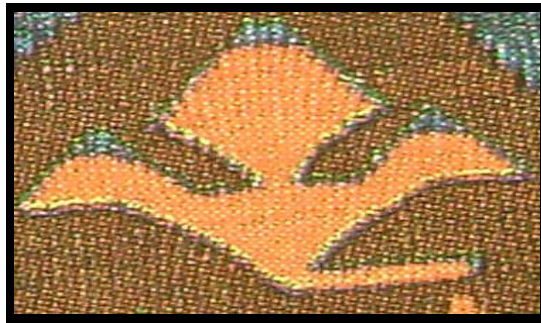
Resim 2.4: Kuş ve kartal motifli halı

Resim 2.5: Kuş ve kartal motifli halı

Resim 2.6: Kuş motifi

Resim 2.7: Kuş ve kartal motifli halı

2.4. Halıda Kullanılan Zümrüd-ü Anka (Simurg) Kuşu

Zümrüdü Anka Kaf Dağı'nda yaşayan ve insan gibi konuştuğuna inanılan efsanevi bir kuştur. İslam kültürünün edebî ürünlerinin çoğunda genellikle uçan şekilde resmedilir.

Eski Mısır inançlarından Çin'e, İran'a, Müslümanlıktan Hıristiyanlığa kadar çeşitli toplumların mitolojisinde yer alır.

Kuşların dayanıklı ve en güzeli olduğuna, güneş ve ateşten yaratıldığına inanılır. Aşağıda Selçuklular döneminden günümüze kalan halı motifinde Zümrüdü Anka kuşunu görebilirsiniz. Resim 2.6'yı inceleyiniz.

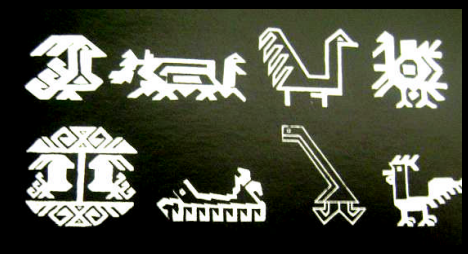
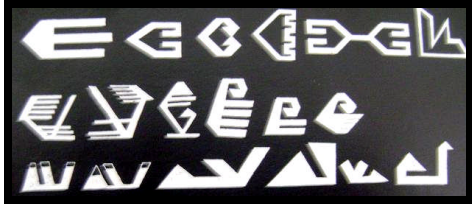
Resim 2.8: Zümrüdü Anka kuşu motifi

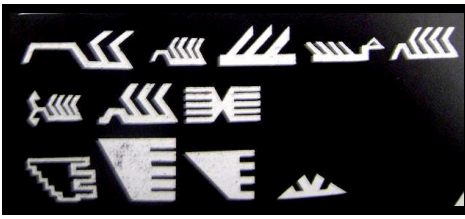
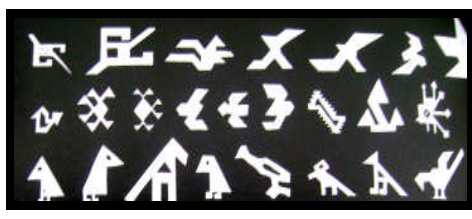
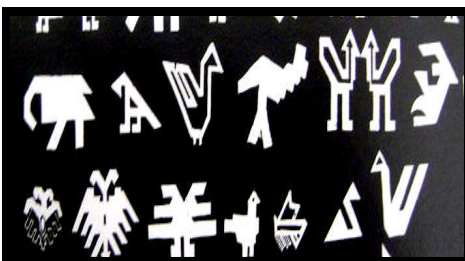
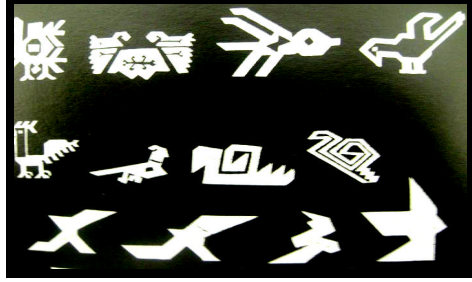

Güzellik, bereket ve kuvvet gibi kavramların simgesi olarak kullanılmasının yanında, şifa verici bir yaratık olarak da metinlerde yer alır. Zümrüdü Anka kuşunun diğer bir adı da Simurg'tur. Si =30 Murg = Kuş, anlamlarına gelmektedir. Bu yaratığın otuz ayrı kuşun bütün özelliklerine sahip olduğuna inanılır.

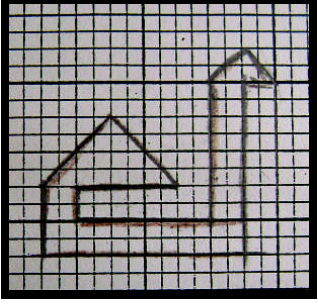
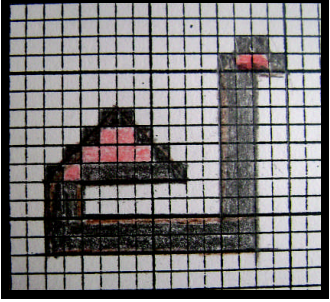

Erken Osmanlı döneminde, yazma eserlerin sayfa kenarlarında, Zümrüdü Anka motifinin işlendiği görülür.

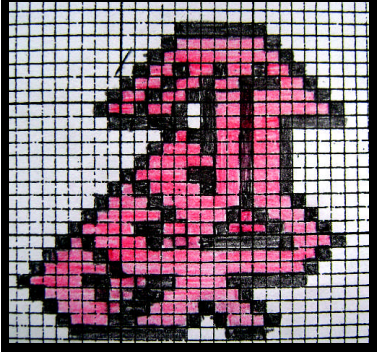
Zümrüdü Anka ve ejder motifinin birlikte ele alındığı çizimlere Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan saray albümlerinde bolca rastlamaktayız. Bu çizimler her iki hayali yaratığın birbirleri ile kıyasıya yaptığı savaş sahneleridir

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çalışmaya başlamadan önce iş önlüğünüzü giyiniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Temiz ve düzenli çalışınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Atölye ortamınızı hazırlayınız (Çizim masası veya ışıklı masanızı). 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ortamınızın aydınlık ve temiz olmasının önemli olduğunu unutmayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Halıda ve kilimde kullanılan kuş kartal motiflerini çizmek için araç ve gereçlerinizi hazırlayınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kareli kâğıt (2 mm'den oluşan karelerden), ➤ 2B 0,5 uçlu kurşun kalem, silgi ve cetvelinizi hazırlayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kuş ve kartal motiflerini inceleyiniz. 	 <p>Şekil 2.3: Kuş ve kartal motifleri</p>
 <p>Şekil 2.4: Halı ve kilimdeki kuş ve kartal motifleri</p>	 <p>Şekil 2.5: Kuş ve kartal motifleri</p>

 <p>Şekil 2.6: Halı ve kilimdeki kuş ve kartal motifleri</p>	 <p>Şekil 2.7: Halı ve kilimdeki kuş ve kartal motifleri</p>
 <p>Şekil 2.8: Halı ve kilimdeki kuş ve kartal motifleri</p>	 <p>Şekil 2.9: Halı ve kilimdeki kuş ve kartal motifi</p>
<p>➤ Kareli kâğıdınızı, halı deseni hazırlama tekniğine uygun keserek hazırlayınız.</p>	<p>➤ Halı deseninizin ebatlarını belirleyiniz.</p>
<p>➤ Kuş ve kartal motif çizimlerinden çizmek istediğinizi seçiniz.</p>	 <p>Şekil 2.10: Çizim için seçilen kuş ve kartal motifi</p>
<p>➤ Kareli kâğıdınıza, seçtiğiniz kuş desenini uygun şekilde kareleri sayarak geçiriniz.</p> <p>NOT: Cetvelle düzgünce motifi çiziniz.</p>	<p>➤ Halı deseni hazırlamada kullanılan iki milimlik kareli kâğıdı seçiniz.</p>

	 <p>Şekil 2.11: Kuş ve kartal motifinin kareli kâğıda çizilmesi</p>
<p>➤ Çizimlerinizi 2B 0,5 uçlu kurşun kalemle fazla bastırmadan yapınız.</p>	<p>➤ Temiz ve düzenli çalışınız.</p>
<p>➤ Kareli kâğıdındaki kuş ve kartal deseninizi renklendiriniz.</p>	<p>➤ Kuru boya kalemleriyle tekniğe uygun renklendirmede, dokumada kullanılacak renkleri seçiniz.</p> <p>Şekil 2.12: Kuş figürü deseninin kareli kâğıda çizilmesi ve renklendirilmesi</p>
<p>➤ Seçtiğiniz başka bir kuş deseninizin etrafını çizip, siyah kuru kalemle boyayarak belirleyiniz (Şekil 2.14).</p> <p>Şekil 2.13: Kuş deseni</p>	<p>➤ Her bir kare, halıdaki düğümü ifade ettiği için karelerin düzgün ve net olarak çizilerek renklendirilmesi önemlidir unutmayınız.</p>

	 <p>Şekil 2.14: Kuş deseninin kareli kâğıda çizilmesi ve renklendirilmesi</p>
<p>➤ Kareli kâğıtlarınızdaki desenlerinizin kırıkmaması için fon kartonuna yapıştırınız.</p>	<p>➤ Çalışmalarınızı resim dosyasına yerleştiriniz.</p>

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandığınız bilgileri aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruların altında yer alan D (Doğru) ve Y (Yanlış) seçeneklerinden yalnızca bir tanesini işaretleyiniz.

1. () Bir ağacın iki tarafına yerleştirilen kuşlardan ibaret kompozisyon en çok sevilen örnektir.
2. () Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra, doğal hâleriyle hayvan figürlerinin halı sanatında kullanılması giderek azalmaz.
3. () Kartal, kudret ve kuvvet sembolüdür, göklerin hâkimidir; kuvvet birleşmesi sebebiyle çift başlı kartal fazlaşmış ikili kuvveti temsil eder.
4. () Dinsel bir sembol olarak da kullanılan kuş motifi, gelecekle ilgili bilgi sahibi olma arzusunun da sembolüdür.
5. () Zümrüdü Anka Kaf dağında yaşayan ve insan gibi konuştuğuna inanılan efsanevi bir kuş değildir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız konularla ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız. Tamamı doğru ise diğer faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyetinde verilecek bilgiler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında, tekniğe uygun olarak stilize ejderha motifini çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Stilize ejderha motifinin çizimine başlamadan önce:

- Hayvanlar ile ilgili kitaplardan ejderha resimlerini inceleyiniz.
- Türk süsleme sanatında ve halı desenlerinde kullanılan stilize ejder motifini inceleyerek sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. HALIDA KULLANILAN STİLİZE EJDERHA MOTİFİ

3.1. Stilize Ejder Motifleri

Asya ve özellikle Çin sanatında, Türk sanatında ve hatta Avrupa sanatında yer alan (mitolojik hayvan) ejder (dragon) figürünü doğal ya da stilize olarak taş, maden, çini, ahşap ve halılarda görebiliriz.

Anadolu Selçuklu sanatında, bu sanatın devamı olan Beylikler ve daha sonra da Osmanlılar döneminde de ejder motifi, bitkisel ve geometrik motiflerle birlikte kullanılmıştır.

Taşta, madende, çinide, halıda yılan biçiminde çoğu kez çift başlı olarak görülen bu figür; kötülüklerden koruyucu, sağlık, mutluluk verici bir sembol olarak kullanılmıştır.

Resim 3.1: Ejder figürü

3.2. Ejder Motifinin Anlamı

Ejder, “Evren” veya “Dragon” adı ile bilinen efsanevi bir hayvandır. Çinliler ve eski Türklere hava ve suların hâkimi sayılırdı. Birçok Asya milletlerinin mitolojisinde önemli bir yer tutar.

Çinlilerde bu motife lung ismi de verilmektedir. Yine Çin sanatı ürünlerinde görülen ejderlerin Türklere olduğu gibi beş tırnağı vardır. Japonlarda ise ejder motifi genellikle üç tırnaklı olarak resmedilir.

Bereketli yağmurları yağdıran veya tahrip edici fırtınaları yapan bir kudret sayıldığı için ejderi bazı hâllerde bulut şeklinde de tasvir etmişlerdir. Kaynağının Sümerlilere dayandığı söylenmektedir.

Önceleri dinî ve tılsımlı bir anlamda kullanılan bu motif, daha sonraları tamamen farklı bir görünüm almış ve sanat eşyaları üzerinde yalnızca bir süsleme unsuru olarak kullanılmıştır.

Genellikle yılanı benzeten, aslan pençeli, korkunç başlı, kanatlı bir hayvan şeklinde resmedilir.

Ejder motifi İslam sanatında, Türklerin Ön Asya’ya ve İran’a gelmesinden sonra başlar. Anadolu inançlarında ve eski Türk masallarında hayli etkin bir yeri vardır.

Selçuklu sanatında çok defa düğümlü olarak görülmektedir. Yalnız ön ayakları olan, kuyruğu kertenkele veya yılan biçiminde ejderler de vardır. Her iki ejder motifine de Selçuklu sanatında sıkça rastlanır.

Selçukluların Ejder motifli halısı Resim 3.2’de yer almaktadır. Halının kompozisyonunda ejder figürü oldukça üsluplaştırılmıştır (Anadolu -15. yy.).

Resim 3.2: Ejder figürlü halı (15. yy.)

Ortadan ikiye ayrılan iki dikdörtgen bölüm hâlindeki zemininde, basık iki sekizgen içinde bir ağacın iki tarafında stilize ejderler, bunların altında ve üstünde köşelere yerleştirilmiş yine stilize dört Zümrüdü Anka figüründen oluşan kompozisyon simetrik olarak işlenmiştir.

Resim 3.3'deki halı motifini inceleyiniz.

Resim 3.3: Ejder figürlü halı (15. yy.)

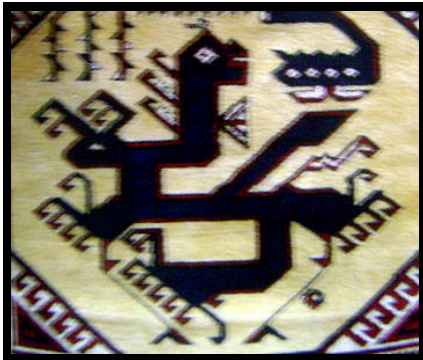
3.3. Halıda Kullanılan Stilize Ejder Motifi Örnekleri

Resim 3.4: Ejder figürlü halı

Resim 3.5: Ejder figürlü halı

Resim 3.6: Ejder figürlü halı

Resim 3.7: Ejder figürlü halı

Resim 3.8: Ejder figürlü halı

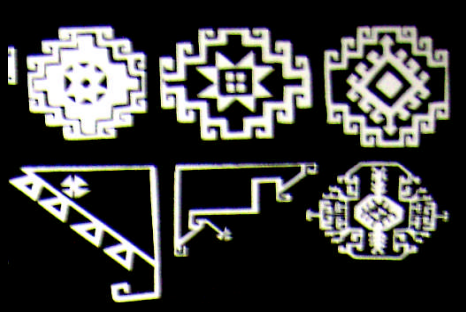
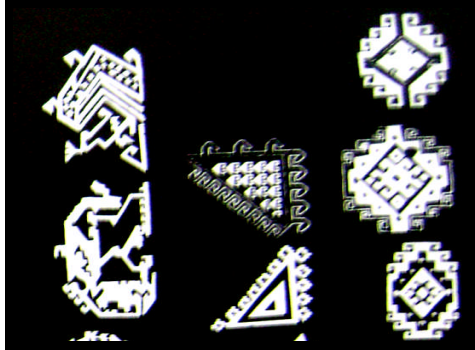
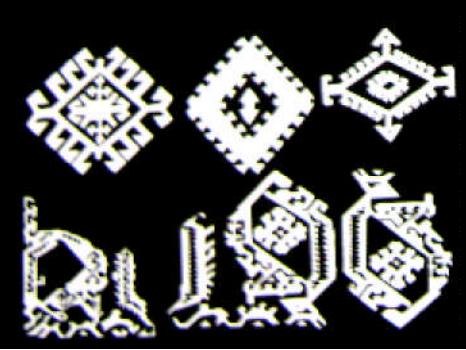

Resim 3.9: Ejder figürlü halı

Resim 3.10: Ejder figürlü halı ve kilim örneđi

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Çalışmaya başlamadan önce iş önlüğünüzü giyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Temiz ve düzenli çalışınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Atölye ortamınızı hazırlayınız (Çizim masası veya ışıklı masanızı).	<ul style="list-style-type: none">➤ Ortamınızın aydınlık ve düzenli olmasının önemini kavrayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Halıda ve kilimde kullanılan stilize ejder motiflerini çizmek için aşağıda verilen araç ve gereçlerinizi hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kareli kâğıt (2 mm'den oluşan karelerden), 2B 0,5 uçlu kurşun kalem, silgi ve cetvelinizi hazırlayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Ejder motiflerini inceleyiniz. 	
	

Şekil 3.1: Halıdaki ejder motifleri

Şekil 3.2: Halıdaki ejder motifleri

Şekil 3.3: Halıdaki ejder motifleri

Şekil 3.4: Halıdaki ejder motifleri

Şekil 3.5: Halıdaki ejder motifleri

- Kareli kâğıdınızı, halı deseni hazırlama tekniğine uygun keserek hazırlayınız.

- Halı motifinizin ebatlarını belirleyiniz.

- Ejder motiflerinden çizmek istediğinizi seçiniz.

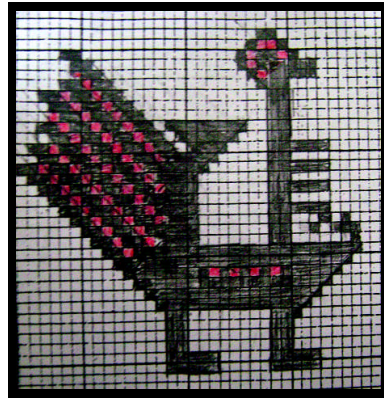

Şekil 3.6: Ejder motifi

- Halı deseni hazırlamada kullanılan iki mm'lik kareli kâğıdı seçiniz.

- Kareli kâğıdınıza, seçtiğiniz ejder motifini uygun şekilde kareleri sayarak geçiriniz.

NOT: Cetvelle düzgünce motifi çiziniz.

Şekil 3.7: Ejder motifinin kareli kâğıda çizilmesi ve renklendirilmesi

<p>➤ Çizimlerinizi 2B 0,5 uçlu kurşun kalemle fazla bastırmadan yapınız.</p>	<p>➤ Temiz ve düzenli çalışınız.</p>
<p>➤ Kareli kâğıttaki ejder motifini renklendiriniz.</p>	<p>➤ Her bir kare, halıdaki düğümü ifade ettiği için karelerin düzgün ve net olarak çizilip renklendirilmesi önemlidir unutmayınız.</p> <p>➤ Kuru boya kalemleriyle tekniğe uygun renklendirmede, dokumada kullanılacak renkleri seçiniz.</p>
<p>➤ Kareli kâğıtlarına çizdiğiniz motiflerin kırıkmaması için fon kartonuna yapıştırınız.</p>	<p>➤ Yapıştırma yaparken temiz ve düzenli çalışmaya özen gösteriniz.</p>
<p>➤ Çalışmalarınızı resim dosyasına yerleştiriniz.</p>	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandığınız bilgileri aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruların altında yer alan D (Doğru) ve Y (Yanlış) seçeneklerinden yalnızca bir tanesini işaretleyiniz.

1. () Selçuklular ve Osmanlılar döneminde de ejder motifi, bitkisel ve geometrik motiflerle birlikte kullanılmıştır.
2. () Ejder, “Evren” veya “Dragon” adı ile bilinen efsanevi bir hayvandır. Çinliler ve eski Türklerde hava ve suların hâkimi olarak görülmez.
3. () Ejder; genellikle yılanı benzeten, aslan pençeli, korkunç başlı, kanatlı bir hayvan şeklinde resmedilir.
4. () Selçuklu sanatında çok defa düğümlü olarak ejder figürü görülmektedir.
5. () Ejder motifi İslam sanatında, Türklerin Ön Asya’ya ve İran’a gelmesinden sonra başlamaz.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız konularla ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız. Tamamı doğru ise diğer faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyetinde verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında tekniğe uygun olarak stilize koçboynuzu, akrep ve kurt izi motiflerini çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Stilize koçboynuzu, akrep ve kurt izi motiflerinin çizimine başlamadan önce:

- Türk süsleme sanatlarında ve halı ve kilim desenlerinde kullanılan stilize koçboynuzu, akrep ve kurt izi motiflerini inceleyiniz ve elde ettiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

4. HALIDA KULLANILAN STİLİZE KOÇ BOYNUZU, AKREP VE KURT İZİ MOTİFLERİ

4.1. Stilize Koç Boynuzu Motifi

Anadolu Selçuklu halı sanatında, bu sanatın devamı olan Beylikler ve daha sonra da Osmanlılar döneminde de stilize koç boynuzu motifi, bitkisel ve geometrik motiflerle birlikte kullanılmıştır.

Resim 4.1: Halıda koç boynuzu motifi

Türk halı ve kilimlerinde kullanılan bu motifin bereket, yiğitlik, güç ve erkeklığı simgelediğı öne sürülür. Çok eski tarihlerden itibaren dokumalarda çeşitli biçimlerde kullanılmış bir motiftir.

Özellikle kilimlere çift taraflı, stilize ve başka motiflerle birlikte kullanılarak değişik biçimlerde uygulanmıştır. Anadolu'nun hemen her yöresinde rastlanan yaygın bir motiftir.

Resim 4.2: Koç boynuzu motifli kilim

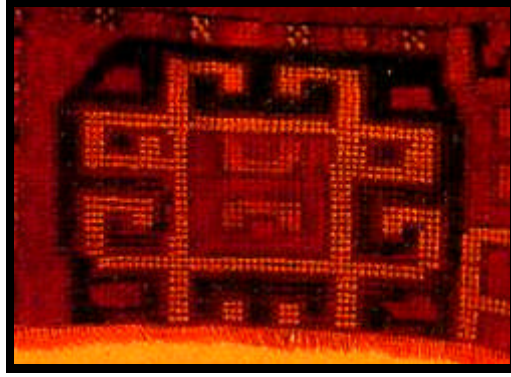
4.1.1. Halıda Kullanılan Koç Boynuzu Motifi Örnekleri

Resim 4.3: Halıda koç boynuzu motifi

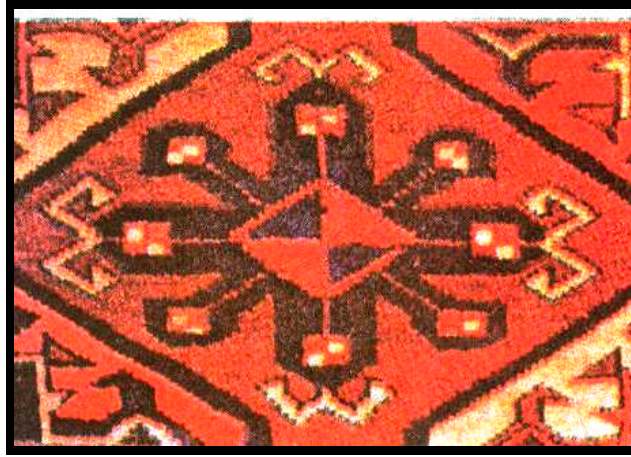
Resim 4.4: Halıda koç boynuzu motifi

Resim 4.5: Halıda koç boynuzu motifi

Resim 4.6: Halıda koç boynuzu motifi

Resim 4.7: Halıda koç boynuzu motifi

4.2. Stilize Akrep Motifi

Halı ve kilim, Anadolu'nun hemen her yöresinde dokunmuş ve dokunmaktadır. Anadolu'da yaşamış çeşitli etnik gruplar ve kültürler nedeniyle bu halı ve kilimlerin teknikleri ve desenleri çok çeşitlidir. Özellikle geometrik süslemelerle birlikte kullanılan stilize edilmiş akrep motifi de halı ve kilimlerde hemen her yörede yaygın olarak kullanılan motiflerimizdendir.

Resim 4.8: Akrep motifli halı

Resim 4.9: Akrep motifli halı

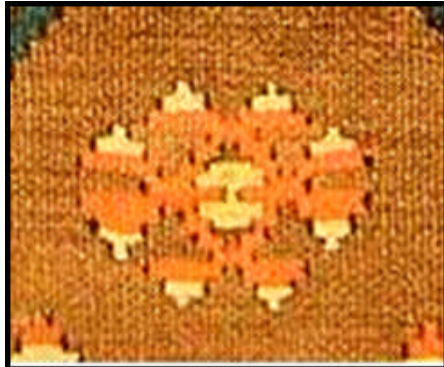
4.2.1. Halıda Kullanılan Stilize Akrep Motifi Örnekleri

Resim 4.10: Akrep motifli halı

Resim 4.11: Akrep motifli halı

Resim 4.12: Akrep motifli halı

Resim 4.13: Akrep motifli halı

Resim 4.14: Akrep motifli halı

Resim 4.15: Akrep motifli halı

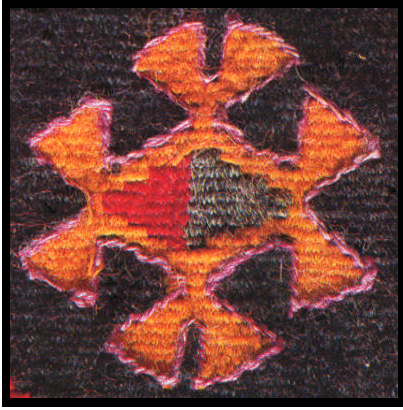
4.3. Stilize Kurt İzi Motifi

Orta Asya'da yaşayan Türkler, kendilerine boz bir kurdun yol gösterdiğine inandıklarından kurdu kutlu sayıyorlardı. Türklerin bozkır yaşamlarında kurdun özel bir yeri vardı. Bu nedenle kullandıkları hemen her eşyada (çadırda, giyside, halıda ve kilimde) kurtla ilgili stilize edilmiş motifler de kullanmışlardır.

4.3.1. Halıda Kullanılan Stilize Kurt İzi Motifi Örnekleri

Resim 4.16: Kurt izi motifli halı

Resim 4.17: Kurt izi motifli halı

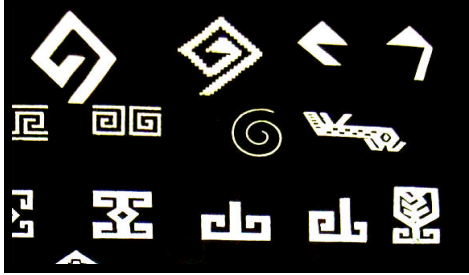
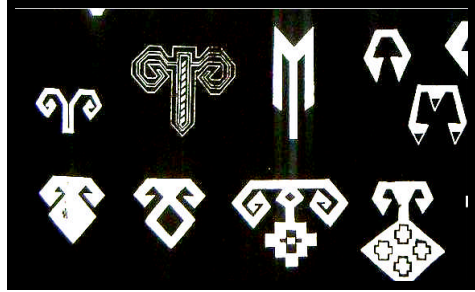
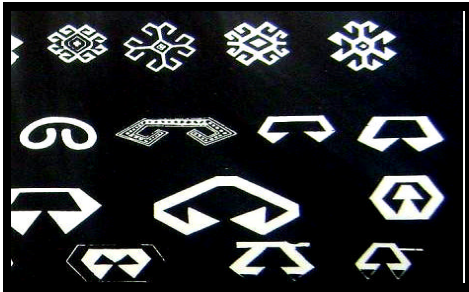
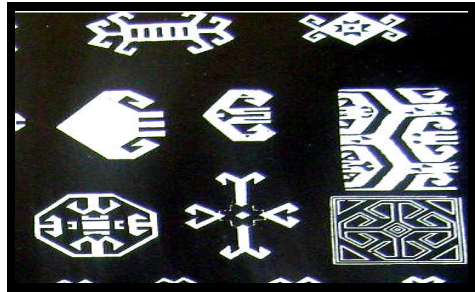
Resim 4.18: Kurt izi motifli halı

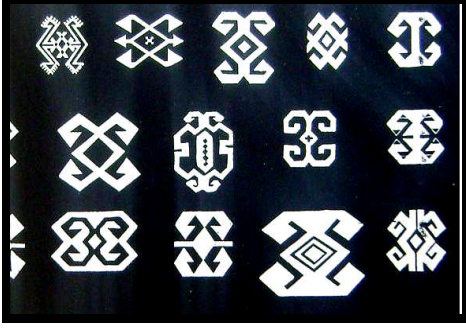
Resim 4.19: Kurt izi motifli halı

UYGULAMA FAALİYETİ-1

İşlem basamakları ve önerilerde belirtilen hususları dikkate alarak koçboynuzu motifi çizimini yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Çalışmaya başlamadan önce iş önlüğünüzü giyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Temiz ve düzenli çalışınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Atölye ortamınızı hazırlayınız (Çizim masası veya ışıklı masanızı).	<ul style="list-style-type: none">➤ Ortamınızın aydınlık ve temiz olmasının önemli olduğunu unutmayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Halıda ve kilimde kullanılan stilize koç boynuzu motiflerini çizmek için araç ve gereçlerinizi hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kareli kâğıt (2 mm'den oluşan karelerden),➤ 2B 0,5 uçlu kurşun kalem, silgi ve cetvelinizi hazırlayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Koçboynuzu motiflerini inceleyiniz. 	
	

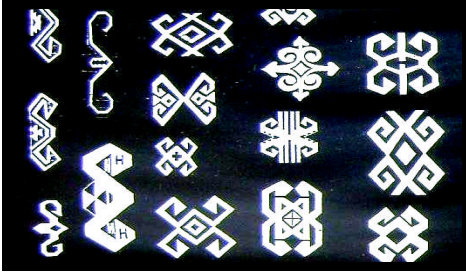
- Halı motifi çiziminde kullanacağımız koçboynuzu motiflerini inceleyerek uygun olanı seçiniz.

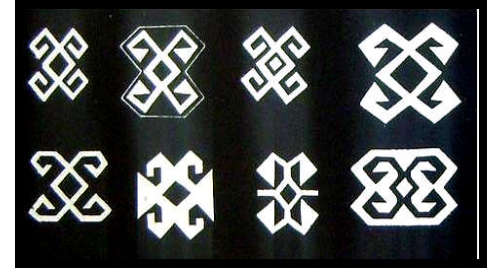
Şekil 4.5: Stilize koç boynuzu motifleri

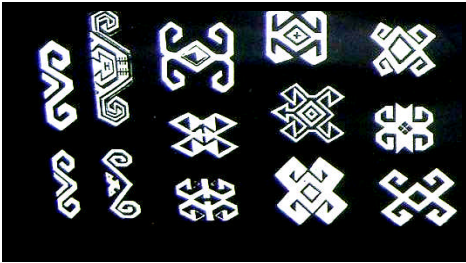
Şekil 4.6: Stilize koç boynuzu motifleri

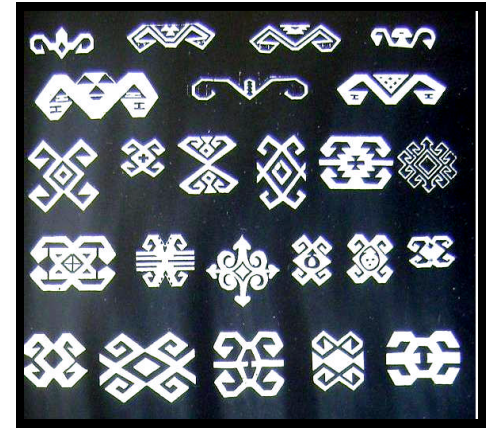
Şekil 4.7: Stilize koç boynuzu motifleri

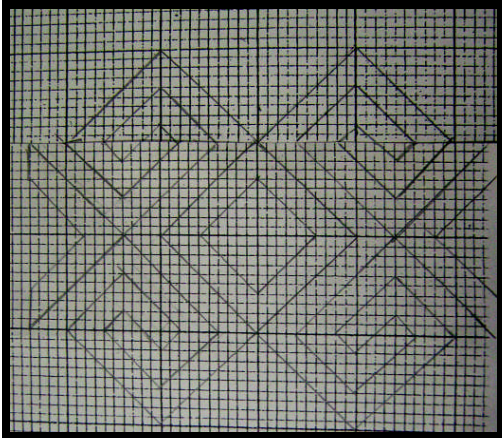
Şekil 4.8: Stilize koç boynuzu motifleri

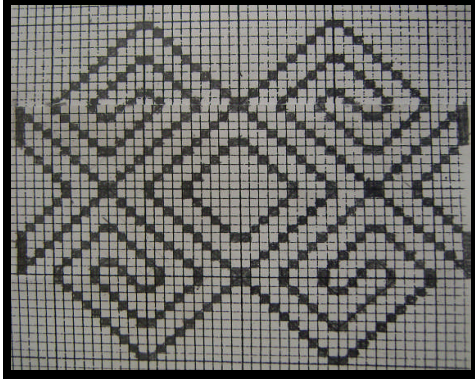

Şekil 4.9: Stilize koç boynuzu motifleri

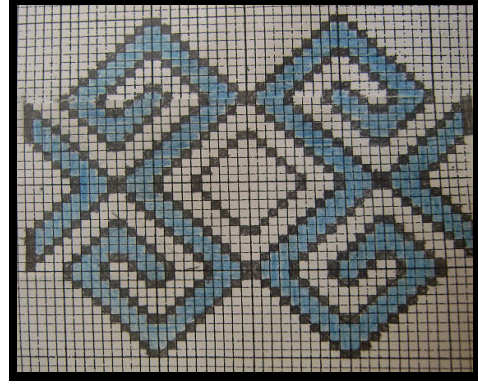

Şekil 4.10: Stilize koç boynuzu motifleri

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kareli kâğıdı, halı deseni hazırlama tekniğine uygun keserek hazırlayınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Halı motifinizin ebatlarını belirleyiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Koçboynuzu motiflerinden çizmek istediğinizi seçiniz. 	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.11: Koç boynuzu motifi</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Halı deseni hazırlamada kullanılan iki mm'lik kareli kâğıdı seçiniz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kareli kâğıdınıza, seçtiğiniz koç boynuzu motifini uygun şekilde kareleri sayarak geçiriniz. 	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.12: Koç boynuzu motifi</p> <p>NOT: Cetvelle düzgün olarak motifi çiziniz.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çizimlerinizi 2B 0,5 uçlu kurşun kalemle fazla bastırmadan yapınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çizimde kâğıda yerleştirdiğiniz motifin boyutlarına dikkat ediniz.

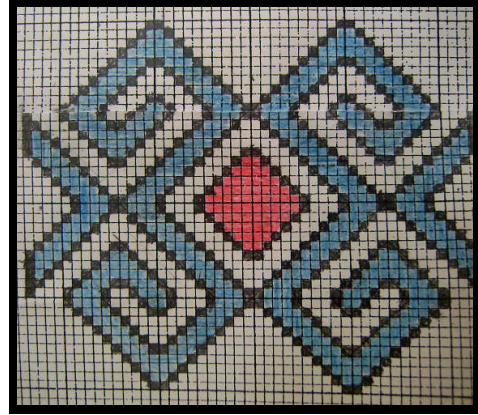
Şekil 4.13: Koç boynuzu motifini karelere göre sayarak çizme

Şekil 4.14: Koç boynuzu motifini renklendirme

- Kuru boya kalemleriyle tekniğe uygun renklendirmede, dokumada kullanılacak renkleri seçiniz.

- Kareli kâğıdındaki koç boynuzu motifinizi, renklendiriniz.

Şekil 4.15: Koç boynuzu motifini renklendirme

NOT: Her bir kare, halıdaki düğümü ifade ettiği için karelerin düzgün ve net olarak çizilerek renklendirilmesi önemlidir unutmayınız.

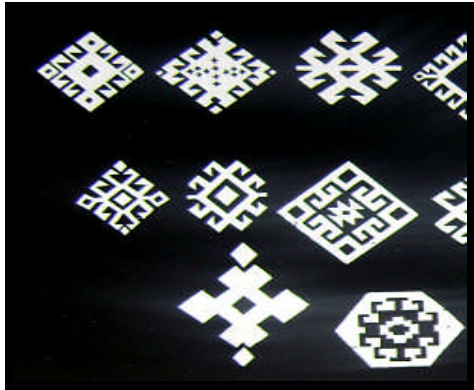
- Kareli kâğıtlarınızdaki motiflerinizin kırıxmaması için fon kartonuna yapıştırınız.

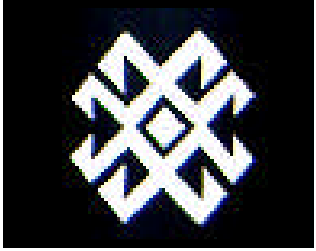
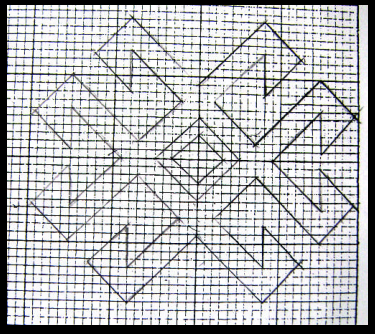
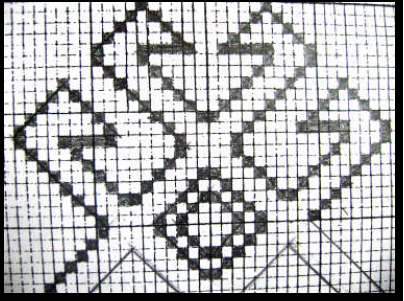
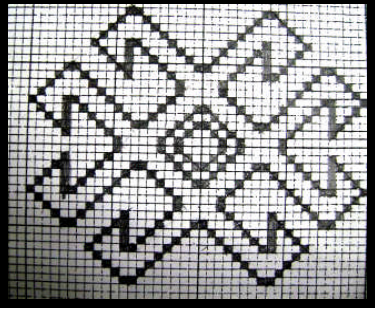
- Temiz ve düzenli çalışınız.

- Çalışmalarınızı resim dosyasına yerleştiriniz.

UYGULAMA FAALİYETİ-2

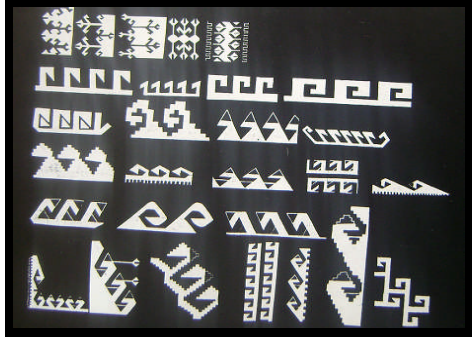
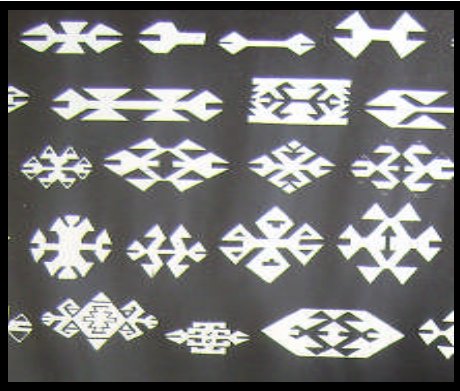
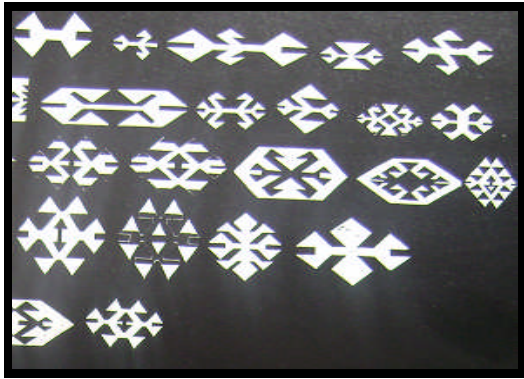
İşlem basamakları ve önerilerde belirtilen hususları dikkate alarak akrep motifi çizimini yapınız.

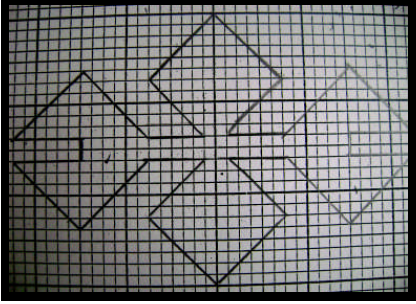
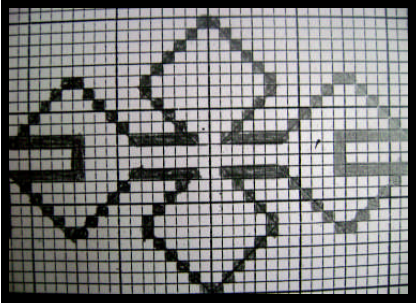
İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Çalışmaya başlamadan önce iş önlüğünüzü giyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Atölye ortamınızı hazırlayınız (Çizim masası veya ışıklı masanızı).
<ul style="list-style-type: none">➤ Halıda ve kilimde kullanılan stilize akrep motiflerini çizmek için araç ve gereçlerinizi hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kareli kâğıt (2 milimden oluşan karelerden),➤ 2B 0,5 uçlu kurşun kalem, silgi ve cetvelinizi hazırlayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Akrep motiflerini inceleyiniz. 	
	

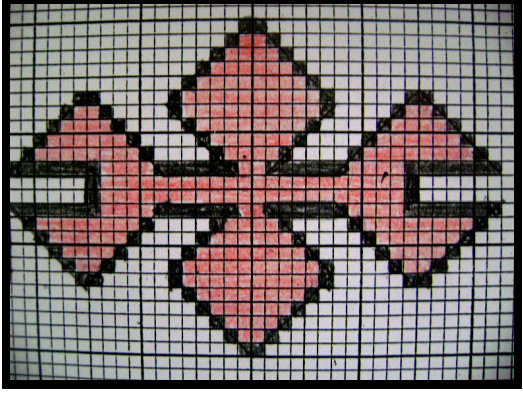
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kareli kâğıdı, halı deseni hazırlama tekniğine uygun bir ölçüde keserek hazırlayınız. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Akrep motifi çizimlerinden istediğinizi seçiniz. 	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.20: Akrep motifi</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Halı deseni hazırlamada kullanılan iki mm'lik kareli kâğıdı seçiniz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Halı deseni hazırlamada kullanılan kareli kâğıda, seçtiğiniz akrep motifi desenini uygun şekilde kareleri sayarak geçiriniz. 	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.21: Akrep motifinin kareli kâğıda çizilmesi</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Motifinizi hazırlarken mutlaka cetvel kullanınız.
 <p style="text-align: center;">Şekil 4.22: Akrep motifinin kareli kâğıda çizilmesi</p>	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.23: Akrep motifinin kareli kâğıda çizilmesi</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çizimlerinizi 2B 0,5 uçlu kurşun kalemle fazla bastırmadan yapınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çizimde kağıda yerleştirdiğiniz motifin boyutlarına dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kareli kâğıdındaki deseni, kuru kalemle tekniğe uygun olarak renklendiriniz. <div data-bbox="278 673 645 1011" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="230 1046 704 1108">Şekil 4.24: Akrep motifinin kareli kâğıda çizilmesi ve renklendirilmesi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Her bir kare, halıdaki düğümü ifade ettiği için karelerin düzgün ve net olarak çizilerek renklendirilmesine önem gösteriniz. <div data-bbox="779 600 1253 1025" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="779 1056 1253 1118">Şekil 4.25: Akrep motifinin kareli kâğıtta renklendirilmesi</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Desenin içindeki alanı ve desenin etrafını siyah kuru kalemle boyayarak belirleyiniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Temiz ve düzenli çalışınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kareli kâğıtlarınızdaki motiflerinizin kırıxmaması için fon kartonuna yapıştırınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dikkatli olunuz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çalışmalarınızı resim dosyasına yerleştiriniz. 	

UYGULAMA FAALİYETİ-3

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Çalışmaya başlamadan önce iş önlüğünüzü giyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Temiz ve düzenli çalışınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Atölye ortamınızı hazırlayınız.(Çizim masası veya ışıklı masanızı).	<ul style="list-style-type: none">➤ Ortamınızın aydınlık ve düzenli olmasına dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Halıda ve kilimde kullanılan kurt izi motifini çizmek için araç ve gereçlerinizi hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kareli kâğıt (2 milimden oluşan karelerden), 2B 0,5 uçlu kurşun kalem, silgi ve cetvelinizi hazırlayınız. <p>Şekil 4.26: Kurt izi motiflerinin çizim örnekleri</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ Kurt izi motiflerini inceleyiniz.	 <p>Şekil 4.27: Kurt izi motiflerinin çizim örnekleri</p> <p>Şekil 4.28: Kurt izi motiflerinin çizim örnekleri</p>

<p>➤ Kareli kâğıdı, halı deseni hazırlama tekniğine uygun bir ölçüde keserek hazırlayınız.</p>	
<p>➤ Kurt izi motifi çizimlerinden istediğinizi seçiniz.</p>	 <p>Şekil 4.29: Kurt izi motifi</p>
<p>➤ Halı deseni hazırlamada kullanılan iki mm'lik kareli kâğıdı seçiniz.</p>	
<p>➤ Halı deseni hazırlamada kullanılan kareli kâğıdınıza, seçtiğiniz kurt izi motifini uygun şekilde kareleri sayarak geçiriniz.</p>	 <p>Şekil 4.30: Kurt izi motifinin kareli kâğıda çizilmesi</p> <p>➤ Motifinizi hazırlarken mutlaka cetvel kullanınız.</p>
<p>➤ Çizimlerinizi 2B 0,5 uçlu kurşun kalemle fazla bastırmadan yapınız.</p>	<p>➤ Çizimde kâğıda yerleştirdiğiniz motifin boyutlarına dikkat ediniz.</p>
	 <p>Şekil 4.31: Kurt izi motifinin dış hatlarının belirlenmesi</p>

	<p>NOT: Her bir kare, halıdaki düğümü ifade ettiği için karelerin düzgün ve net olarak çizilerek renklendirilmesine özen gösteriniz.</p>
<p>➤ Kareli kâğıdındaki deseni, kuru kalemle tekniğe uygun olarak renklendiriniz.</p>	 <p>Şekil 4.32: Kurt izi motifinin renklendirilmesi</p>
<p>➤ Desenin içindeki alanı ve desenin etrafını siyah kuru kalemle boyayarak belirleyiniz.</p>	<p>➤ Temiz ve düzenli çalışınız.</p>
<p>➤ Kareli kâğıtlarınızdaki motiflerinizin kırıxmaması için fon kartonuna yapıştırınız.</p>	<p>➤ Dikkatli olunuz.</p>
<p>➤ Çalışmalarınızı resim dosyasına yerleştiriniz.</p>	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandığınız bilgileri aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruların altında yer alan D (Doğru) ve Y (Yanlış) seçeneklerinden yalnızca bir tanesini işaretleyiniz.

1. () Selçuklular ve Osmanlılar döneminde koçboynuzu motifi, bitkisel ve geometrik motiflerle birlikte kullanılmıştır.
2. () Türk halı ve kilimlerinde kullanılan koçboynuzu motifinin bereket, yiğitlik, güç ve erkeklığı simgelediği öne sürülür.
3. () Geometrik süslemelerle birlikte kullanılan stilize edilmiş akrep motifi de halı ve kilimlerde hemen her yörede yaygın olarak kullanılmaz.
4. () Orta Asya'da yaşayan Türkler, kendilerine boz bir kurdun yol gösterdiğine inandıklarından kurdu kutlu sayıyorlardı.
5. () Türkler, halıda ve kilimde kurtla ilgili stilize edilmemiş motifler de kullanmışlardır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız konularla ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu modül ile kazandığımız bilgi ve beceriler doğrultusunda aşağıdaki testi uygulayarak kendinizi değerlendiriniz.

Uygulama Sorusu:

Halıları ve halı üzerindeki desenleri inceleyerek halıda bulunan kuş, ejder, koçboynuzu, akrep ve kurt izi motiflerinden istediğiniz bir motifi seçip kareli kâğıda çizimini yaparak renklendiriniz.

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değiştirerek değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Çalışmaya başlamadan önce iş önlüğünüzü giydiniz mi?		
2. Atölye ortamınızı hazırladınız mı?		
3. Halıda ve kilimde kullanılan kurt izi motifini çizmek için araç ve gereçlerinizi hazırladınız mı?		
4. Kuş ve kartal motiflerini incelediniz mi?		
5. Ejder motiflerini incelediniz mi?		
6. Koçboynuzu motiflerini incelediniz mi?		
7. Akrep motiflerini incelediniz mi?		
8. Kurt izi motiflerini incelediniz mi?		
9. Kareli kâğıdı, halı deseni hazırlama tekniğine uygun bir ölçüde keserek hazırladınız mı?		
10. Halıda bulunan motiflerden çizmek istediğinizi seçtiniz mi?		
11. Halı deseni hazırlamada kullanılan iki mm'lik kareli kâğıdınızı seçtiniz mi?		
12. Halı deseni hazırlamada kullanılan kareli kâğıdınıza, seçtiğiniz motifi, uygun şekilde kareleri sayarak geçirdiniz mi?		

13. Çizimlerinizi 2B 0,5 uçlu kurşun kalemle fazla bastırmadan yaptınız mı?		
14. Kareli kâğıdındaki deseni, kuru kalemle tekniğe uygun olarak renklendirdiniz mi?		
15. Kareli kâğıtlarınızdaki motiflerinizin kırışmaması için fon kartonuna yapıştırdınız mı?		
16. Çalışmalarınızı resim dosyasına yerleştirdiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa işlem basamaklarına geri dönünüz.

Bu modüldeki tüm uygulama faaliyetlerini ve modülün sonundaki uygulama sorusunu başarı ile tamamladıysanız bir sonraki modüle geçiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	Y
4	D
5	D
6	Y
7	D
8	Y
9	D
10	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	Y
3	D
4	D
5	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ-3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	Y
3	D
4	D
5	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ-4'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	Y
4	D
5	Y

KAYNAKÇA

- **Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedi**, Milliyet Yayınları, İstanbul.
- ASLANAPA Oktay, **Türk Sanatı**, Remzi Kitabevi AŞ, İstanbul, 1993.
- AYTAÇ Çetin, **Kirkitli Dokumalar, El Dokumacılığı**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1982.
- ERBEK Güran, **“Kilim Catalogue”**, Selçuk AŞ, Ankara, 1990.
- ÖNEY Gönül, **“Halı Sanatı”**, Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları, Türkiye İş Bankası ve Kültür Yayınları, Ankara, 1992.
- KESKİNER Cahide, **“Türk Motifleri”**, İstanbul, 1978.
- KESKİNER Cahide, Azade AKAR, **“Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif”**, İstanbul, 1978.
- ÖNDER Mehmet, **Antika ve Eski Eserler Kılavuzu**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1998.
- **Gelişim Hachette Alfabetik Genel Kültür Ansiklopedisi**, İstanbul, 1993.